

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 17.

Sroda, 12 (24) Stycznia.

1866 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących, po świętach uroczystych i niedziela-
kach.— Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantarach.— Ob-
wieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie
kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8.— Artykuły nadsyłane do zamieszczania
w Dzienniku nie zwracają się.— Listy przyjmują się tylko frankowane.— We
wszystkiem co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Rok 3.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8.— Półrocznie rs. 4.— Kwartalnie rs. 2.—
Miesięcznie kop. 67.— Bez odnośnienia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyj-
muje się.— Numer pojedynczy kop. 5.— Za odnośnienie do domu, opłaca się miesię-
cznie kop. 5.— Na prowincji na stacjach Poczтовых w Królestwie i Cesarstwie:
Rocznie rs. 9 k. 20.— Półrocznie rs. 4 kop. 60.— Kwartalnie rs. 2 kop. 30.—
Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rsr. 1.

**J.W. Dyrektor obu Dzienników
Warszawskich i Prasy Periodycz-
nej, tajny radca Pawliszczew, przyj-
muje interesantów od godziny 12-ej
do 1-ej z południa i od 5-ej do 6-ej
po południu, w mieszkaniu swem w
domu Lessera Nr. 490/1 przy ulicy
Miodowej.**

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY.— Najwyższa nominacja.—
Rada Administracyjna.— Komisja rząd przych. i skar-
bu.— Zarząd poczt.— Magistrat m. Warszawy.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.— Warszawa: Przegląd
polityczny.— Przedstawienie amatorskie.— Warsz. to-
warzystwo dobrocz.— Teatr w Krakowie.— Fabryka pp.
Malcza i Norblina.— Tydzień giełdowy.— Wypadki.—
Towarzystwo pedagog.— Główna wygrana.— N. Królo-
wa Wirtemberska.— Falszywe pieniądze.— Amery-
ka. Gwałty.— Anglja. Kwestja reformy.— Zaraza byd-
ła.— Austrja. Odpowiedź.— Wpływ węgierski.—
Belgja. Rozpra wy.— Ochotnicy.— Francja. Marszałek
Mac-Mahon.— Kanał Suezki.— Hiszpanja. Kwe-
stja chilijska.— Bitwa morską.— Niemcy. Ks. nadel-
bańska.— Wyrok.— Prusy. Komisja budżetowa.—
Budżet.— Izba deputowanych.— Turcja. Prezes izby
moldo-wołoskiej.— Korespondencje z Paryża.— Wy-
jątek z Wileńskiego Wiestnika.— Korespondencja
handlowa z Gdańska.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, dnia 11 (23) Stycznia.

**DO NAMIESTNIKA NASZEGO W KRÓLESTWIE
POLSKIM.**

Na przedstawienie wasze, Przewodniczącego w Wy-
dziale Kryminalnym, istniejącej przy Urządzącym
Komitecie w Królestwie Polskim Komisji Prawoda-
wczej, Rzeczywistego Radcę Stanu *Iwaniszewa*, mianujemy pełniącym obowiązki Prezesa rzecznej Kom-
isji z wszelkimi prawami i obowiązkami, do Urzę-
du Prezesa przywiązani.

На подлинномъ Собственною Ею Императорскаго
Величества рукою написано:

„АЛЕКСАНДРЪ.”

przez CESARZA I KRÓLA

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *W. Platonow.*

W St. Petersburgu d. 5 (17) Stycznia 1865 r. *)

W IMIENIU NAJJAŚNIEJSZEGO

ALEXANDRA II-go,

CESARZA WSZECH ROSJI, KRÓLA POLSKIEGO,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Postanowieniem z dnia 7 (19) Września 1862 r. w
przedmiocie środków ostrożności co do sprzedaży trucizn,
rybia trutka zaliczoną została do liczby takich artyku-
łów, które tylko w aptekach i składach materiałów apte-
cznych mogą być utrzymywane i w nich sprzedawane przy
zachowaniu przepisanych ostrożności

Obecnie biorąc na uwagę:

iż rybia trutka zupełnie zaprzestala być używaną w
celach lekarskich;

iż używanie jej przy łowieniu ryb, lub w jakimkolwiek
innym celu gospodarskim i przemysłowym, nie tylko,
że nie jest potrzebnem, a sprowadzać może szkodli-
we skutki dla zdrowia;

że z tych względów przywóz jej taryfą celną dla han-
dlu Europejskiego został wzbroniony;

*) Tekst ruski niniejszego ukazu, zamieszczony będzie
w oddzielnym dodatku.

Rada Administracyjna na przedstawienie Komisji Rząd-
owej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, postanowiła
i stanowi:

Artykuł 1. Nie dozwala się nadal utrzymywać i sprze-
dawać rybią trutkę (*cocculi indici* v. *piscatorii*) nietylko
w handlach, ale nawet w składach materiałów aptecz-
nych i w aptekach. Zakazuje się też bezwarunkowo po-
siadanie jej i używanie w jakim bądź celu.

Art. 2. Przekraczający przeciw niniejszemu zakazowi
pociągnięty być ma do odpowiedzialności w drodze kar-
nej, jak za sprzedaż artykułów trujących bez właściwego
na to pozwolenia.

Art. 3. Wyjątkowo dozwala się w celu naukowym po-
siadanie okazów rybiej trutki w zbiorach i pracowniach
Szkoły Głównej, oraz innych wyższych zakładach nauko-
wych.

Art. 4. Wykonanie i rozwinięcie niniejszego postano-
wienia, które w Dzienniku praw ma być zamieszczone,
poleca się Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Du-
chownych.

Działo się w Warszawie dnia 28 grudnia (9 stycznia)
1865/6 r.

Namiestnik Jenerał-Adjutant

(podpisano) *Hr. Berg.*

Dyrektor Główny Prezydujący w Komisji Rządowej
Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

(podpisano) *Książę Czernkaski.*

Sekretarz Stanu, w zast. p. o. Podsekretarza Stanu,

(podpisano) *Rogoziński.*

Komisja Rządowa Przychodów i Skarbu podaje do
wiadomości publicznej następujące przepisy: *Departa-
ment Kasowości Państwa* z decyzji Ministra Finansów
podaje do wiadomości powszechnej, że w skutek wprowa-
dzenia z mocy Najwyższego Rozkazu z d. 1 Stycznia
1866 r. v. s. jednoci kass w całej Rosji z wyjątkiem
kraju Zakaukazkiego, Kasy Gubernjalne, Powiatowe i
Wydziały Platnicze przy przyjmowaniu i wydawaniu
funduszy zachowywać będą następujący porządek.

I. POD WZGLĘDEM PRYJMOWANIA FUNDUSZÓW.

1) Wnoszący do Kass pieniądze czynią to nie inaczej,
jak za deklaracjami na prostym papierze, z wymienie-
niem, kto, ile i z jakiego powodu wnosi.

2) Jeżeli wysokość opłaty wnoszącemu nie jest wia-
domą, może on otrzymać od właściwego Zarządu awiza-
cję o ilości opłaty, która to awizacja przy wnoszeniu
pieniędzy zastępuje deklarację.

3) Przy opłatach czynionych periodycznie, wnoszący
takowe otrzymywać mogą od Zarządów stałe awizacje
wskazujące termin i wysokość opłat, w takich razach
pieniędzy wnoszą się za deklaracjami.

4) Pobór dochodów w Kasach następuje każdodzi-
ennie do godziny 1-ej po południu z wyjątkiem dni nie-
dzielnych i tych świąt, w które Władze Rządowe zwol-
nione są od urzędowych posiedzeń.

5) Na wszelkie pobrane kwoty wnoszącemu wydaje
się bezpłatnie oddzielny kwit wycięty z dziennika wpły-
wów, a to za pokwitowaniem w tymże dzienniku; cudzo-
ziemcy i osoby obcego pochodzenia nie umiejący po ru-
sku mogą kwitować z odebrania kwitu w rodowitym
swym języku, nie inaczej wszakże jak za poświadczaniem
ich podpisu przez osobę umiejącą pisać po rusku (w Gu-
bernjach nadbaltyckich pokwitowania przyjmują się w
języku niemieckim bez wymagania poświadczeń.)

6) Przy kupnie papieru stemplowego, przy wydawa-
niu kart podorożnych i blankietów, kwity się nie wy-
dają.

7) Wnoszący pieniądze nie powinni przyjmować od
Kasjerów kwitów lub zakwitowań na zwyczajnym lub ja-
kim bądź innym papierze, gdyż wszelkie takie kwity i za-
kwitowania z wyjątkiem tych które są ustanowione i z dzien-
nika wpływów wydawane, uważane będą za nieważne.

8) Gdy kto otrzyma pokwitowanie nie takie, jakie
przepisane jest przy wnoszeniu pieniędzy, winien natych-
miast przedstawić je miejscowej policji, a w takim razie
nie ulega już odpowiedzialności za nieotrzymanie kwitu.

9) Dla należytej wiadomości wnoszących opłaty, że
wniesione przez nich pieniądze wciągnięte są do Ksiąg
Kasowych, księgi te zawsze są otwarte do sprawdzania.

II. CO DO WYDATKOWANIA FUNDUSZÓW.

A. Porządek czynienia wyplat.

10) Wszelkie wypłaty funduszy następują z Kass
na zasadzie oddzielnie ustanowionych asygnacji z talona-
mi. Wyjątek od tego stanowią wypłaty pensyj, wypłaty
procentów od biletów Kasy Państwa i od innych papie-
rów procentowych, oraz tym podobne.

11) Wypłaty następują w tychże samych dniach i go-
dzinach, co i przyjmowanie dochodów.

12) Asygnacje wydawane są przez te Władze, które
zarządzają wyplatą na imie osoby, której się wyplata na-
leży.

13) Asygnacja przesyła się wprost do Kasy przez
Władzę dysponującą, talon zaś na drugi dzień wydaje
się do rąk wierzyciela Skarbu.

14) Talon wydaje się wierzycielowi Skarbu po po-
świadczeniu jego osobistości za należytem pokwitowa-
niem z jego odbioru.

15) Osoby prywatne, w razie gdy nie są znane Wła-
dzom dysponującym, winny przedstawiać poświadczenie
o tożsamości swej osoby, zostający w służbie, od swej
Władzy, a nie zostający w służbie od policji.

16) Talon okazywać ma wierzyciel tej Kasie, która
wskazana jest w talonie.

17) Za talonami, które wierzyciele Skarbu otrzymali
od Władzy dysponującej wyplatą przez pocztę, nale-
żność nie inaczej wyplaconą być może, jak po poświad-
czeniu na tychże talonach tożsamości osoby wierzyciela
przez policję lub jego władzę.

18) Jeżeli osoba której wydany jest talon powierza
odebranie pieniędzy z Kasy drugiej osobie, to winna do-
ręczyć jej talon ze stosowną na nim adnotacją o tym
przekazie.

19) W razie zatracenia talonu należy bezzwłocznie
zawiadomić tę Kasę, z której wyplata zarządzoną zosta-
ła, dla wstrzymania wypłaty za tymże talonem (zawiado-
mienie to pisze się na prostym papierze), następnie na-
leży prosić Władzę dysponującą, od której otrzymany
był talon, o wydanie jego duplikatu.

20) Duplikat nie inaczej wydany być może, jak po
otrzymaniu od Kasy poświadczenia, że zatracony talon
nie był do wypłaty przedstawiony.

21) Talon zachowuje moc obowiązującą do lat dwóch,
licząc od 1 Stycznia tego roku, w którym wydanym zo-
stał. Po upływie tego terminu, wyplata za talon przez
Kasę miejsca nie ma.

22) Przy podnoszeniu pieniędzy z Kasy, wierzyciel
winien pokwitować z odbioru na samej asygnacji.

23) Jeżeli z jakiegobądź powodu wyasygnowana wy-
plata nie nastąpi, to talon zwraca się wierzycielowi z ad-
notacją, o przyczynie odmówienia wypłaty.

24) Zażalenia na Kasy podają się do Prezesów Izby
Skarbowych ustnie lub piśmiennie na papierze stemplo-
wym.

**B. Porządek uskuteczniania wypłaty proc. od
biletów Skarbowych.**

25) Procenta od biletów Skarbowych Państwa da-
wanej formy (z kwadratami) bez kuponów wyplacane są
tylko w Kasach Gubernjalnych za lata ubiegłe.

26) W celu odebrania procentów, właściciel biletów
winien przedstawić je Izbie Skarbowej przy wykazie, w
którym oznaczyć należy, ile przypada do wypłaty procen-
tów z każdej serji oddzielnie.

27) Izba Skarbową sprawdzisz obrachunek procen-
tów w wykazie i wycisnąwszy na biletach stemple, zwraca
je właścicielowi z asygnacją na wyplatę.

28) Asygnację tę wraz z biletami i wykazem przedsta-
wia odbiorca Kasie Gubernjalnej, która wyplaca procen-
ta za pokwitowaniem na tymże wykazie.

29) Wypłata procentów od biletów Skarbowych no-
wej formy z kuponami dokonywa się tak przez Kasy Gu-
bernjalne, jak i Powiatowe za lata ubiegłe, za okaza-
niem biletów, bez żadnego pokwitowania.

30) Właściciel biletów żądający odebrania procentów z Kasy Powiatowej, winien jej o tem oznajmić na miesiąc przed nadejściem terminu do wypłaty oznaczonego.

31) Kupony odcinane być winny od biletów przez Kasjerów przy wypłacie procentów, za kupony przedwcześnie odcięte i przedstawione bez biletów procenta nie wypłacają się.

C. Porządek wypłaty procentów od biletów bankowych 5-cio procentowych.

32) Wypłatę procentów od tych biletów uskuteczniają Kasy Gubernjalne i Powiatowe w terminach oznaczonych na tychże biletach, za każde ubiegłe półrocze, przy zachowaniu przepisów w punkcie 30 i 31 ustanowionych.

D. Porządek wypłaty procentów od świadectw wykupnych, tudzież od świadectw na dochód ciągły 5 1/2%.

33) Procenta od rzeczonych świadectw wypłacają się we wszystkich Kasach Gubernjalnych i Powiatowych, za nadejściem terminów ustanowionych do ich wypłaty za każde ubiegłe półrocze.

34) Życzący sobie pobierać procenta z Kas Powiatowych winni są zachować przepisy objęte punktem 30-tym.

35) Dla otrzymania z Kas procentów przedstawiane być winny oryginalne świadectwa wraz z arkuszami kuponowymi.

36) Przy wypłacie procentów, kupony od świadectw nie odcinają się, lecz Kasjer zamieszcza na nich ustanowiony napis o wypłacie procentu i przykłada stempel.

37) Z odebrania procentów i zwrócenia mu świadectw odbierający winien pokwitować w dziennych rejestrach.

(d. n.)

Zarząd Poczty w Królestwie Polskim. — Stosownie do wchodzącej w wykonanie z 1866 rokiem ogólnoeuropejskiej Konwencji telegraficznej zawartej w Paryżu, ustanowione zostały między innemi niektóre nowe przepisy, względem przyjmowania, przesyłania i doręczania depesz telegraficznych za pośrednictwem poczt. Przepisy te stanowią: 1) Oddawcom depesz zagranicznych dozwolone jest adresować takowe „poste-restante” (zatrzymać na poczcie do czasu zgłoszenia się interesanta). Depesze tego rodzaju oddawane być mają przez stacje telegraficzne, na miejscową pocztę, która jest w obowiązku stosownie do adresu, albo one u siebie zatrzymać do czasu zgłoszenia się adresanta, albo też dla dopełnienia tego, odesłać do innego Urzędu lub Ekspedycji pocztowej na adresie wskazaanej. W obu wypadkach, Stacja telegraficzna przy oddaniu takiej depeszy na pocztę, płaci teje na korzyść Kasy pocztowej kop. 10, za przechowanie depeszy i za przesyłkę onej, i 3 k. za kwit z przyjęcia takowej, jeżeli pieniądze te przy podaniu depeszy zapłacone były, w przeciwnym zaś razie, poczta ściągaa tę należność od adresanta. 2) Określony został oddzielny porządek przesyłania depesz zwanych rekomendowanymi, które tem się różnią od depesz zwykłych, że one przesyłane są telegrafem napowrót do oddawcy, w tym samym tekście, w jakim pierwotnie wysłane zostały, z domieszczeniem jednak wiadomości o czasie odebrania depeszy i o tem, komu mianowicie wręczona została. Depesze powinny być oddawane na pocztę przez Stacje telegraficzne za oddzielnymi pokwitowaniami, celem wyprawienia onych bądź wewnątrz kraju, bądź też za granicę. Przy samem zaś oddaniu na pocztę, Stacja telegraficzna opłaca: a) za przesyłkę zagranicznej depeszy wewnątrz kraju do wszystkich tych miejsc, z któremi istnieje komunikacja pocztowa 13 kop. **Uwaga.** Na depeszech rekomendowanych może być uczyniony napis (poste restante); b) za przesyłkę depeszy z Rosji i Królestwa Polskiego za granicę do jednego z państw ościennych, które przyjęły udział w Konwencji Paryskiej *), 25 kop.; c) za przesyłkę zagranicznej depeszy do pozostałych ościennych państw, które nie przyłączyły się do konwencji **), 62 kop. 3) Dotąd wszelkie należytości za przesyłkę depeszy bądź tylko telegrafem, bądź też i pocztą do miejsc leżących po za linjami telegraficznymi, ściągana była zaraz przy podaniu depeszy; lecz nowo zawartą ogólnoeuropejską konwencją dozwolone zostało żądać w pewnych razach uiszczenia należności tych, przez odbierającego depeszę. W tym wypadku, na kopercie oddawanej na pocztę depeszy, będzie uczyniona przez Stację telegraficzną adnotacja, ile mianowicie należy ściągnąć od adresanta na korzyść Kasy telegraficznej. Stacje pocztowe obowiązane są, depesze tego rodzaju przyjmować bezpłatnie i ekspedjować stosownie do wskazania stacji telegraficznej pocztą, lub przez sztafetę. Przy wydawaniu zaś depesz takich adresantom, ściągaa od nich: 1) sumę Kasie telegraficznej należną; 2) przypadającą dla kasy pocztowej należność, jeśli depesza przewieziona była pocztą, podług taksy dla koresponden-

*) Austria, Prusy, Szwecja i Norwegja, Turcja, Mołdawja i Walechja.

***) Persja.

cji pocztą przesyłanej ustanowionej, a jeśli przez sztafetę, to na zasadzie ogólnej taksy sztafetowej; następnie zaś doręczenie depeszy adresantowi nie wcześniej nastąpić powinno, jak po uiszczeniu całkowitej przypadającej od niego należności. Jeżeli adresant odmówi uiszczenia przypadającej od niego należności, w takim razie, nie wydając mu depeszy, Urząd lub Stacja pocztowa bezzwłocznie zawiadamia o tem właściwą Stację telegraficzną, z domieszczeniem wiadomości, ile na korzyść Kasy pocztowej przypada dla wypłacenia tej należności z funduszów Kasy telegraficznej. 4) Niezależnie od powyższego, dozwolone jest oddawcom depesz rekomendowanych, wnosząc obliczoną z góry w przybliżeniu należność za dalszą przesyłkę depeszy pocztą lub przez sztafetę w stronę od linii telegraficznej do miejsca przy trakcie pocztowym leżącego.

Magistrat Miasta Warszawy. — W dalszym ciągu ogłoszenia o wystawie Paryskiej podaje do wiadomości interesowanym, iż osoby pragnące popisywać się na tej wystawie, mogą każdodziennie, wyjawszy świąt, przejrzeć w Magistracie m. Warszawy w Wydziale administracyjnym, lub u komisarza administracyjnego, przepisy dla Królestwa Polskiego o powyższej wystawie Paryskiej w r. 1867, wraz z przepisami francuzkimi o tej wystawie i klasyfikacją przedmiotów na takową do popisu dopuszczonych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa, dnia 11 (23) Stycznia.

Telegraf z Paryża, podaje nakoniec, według *Monitora wieczornego*, depeszę donoszącą, że jen. Prim w d. 20 b. m., o godzinie 2-iej po południu, przeszedł do Portugalji, oddawszy wprzód broń i konie alkadowi z Encinasola. Z tej tedy strony gabinet hiszpański może być spokojny. Przeciwno bandom, które ukazały się w górach Tarragonji, komendant tej prowincji ma do rozporządzenia dwanaście bataljonów piechoty i jeden szwadron ułanów. Z Barcelony nie nadeszła żadna nowa wiadomość.

Dziennik *La Presse* oznajmia, że odwołanie wojsk z Meksyku jest już postanowione i baron Saillard został wysłany dla zapewnienia wykonania tego postanowienia. Jeżeli p. Saillard w istocie ma misję tego rodzaju, uzupełnia ona misję poufną p. Bombelles, powiernika cesarza Maksymiljana, który po bytności w Wiedniu, Brukseli i Paryżu, w tych dniach opuścił Francję, udając się z powrotem z Meksyku. Jak zapewniają, miał on powiedzieć swemu monarsze obietnicę cesarza Napoleona, iż wojska francuzkie pozostaną w Meksyku jeszcze przez rok, ale nie dłużej. — Telegraf niedokładnie streścił odpowiedź p. Drouyn de Lhuys, na uwagi gabinetu washingtonskiego w przedmiocie dekretu rządu meksykańskiego, na mocy którego republikanie ujęci z bronią w rękę mieli być bezzwłocznie karani śmiercią. Wyjątki z korespondencji dyplomatycznej, zamieszczone w dziennikach amerykańskich wskazują, że p. Drouyn de Lhuys odesłał p. Bigelowa z temi uwagami, nie do cesarza Maksymiljana a do Juareza, a kiedy mówił, że Stany Zjednoczone mają także same jak Francja środki popierania swych praw, nie miał na myśli środków dyplomatycznych, lecz takie jakich użyła Francja przeciwko republikanom, to jest wojnę. Z resztą w tej odpowiedzi odrzucenie niemniej jest stanowcze i ironja niemniej wybitna. Ważne jest wszakże oświadczenie p. Drouyn de Lhuys, które powiada, że nie jest on rządem meksykańskim i że nie przyjmuje za niego odpowiedzialności, gdyż rząd ten sam jest odpowiedzialny za swe czyny. Pomiedzy aktami dyplomatycznymi, złożonemi kongresowi washingtonskiemu, zasługuje na uwagę list p. Bigelowa do p. Drouyn de Lhuys, co do dekretu o imigracji, uważany w Stanach Zjednoczonych, jako przywracający niewolnictwo w Meksyku; wskazuje on, że prezydent Johnson, aby wystąpić z reklamacjami w tym przedmiocie, nie czekał na wnioski kongresu. Obok tego, w dokumentach tych znajduje się depesza p. Sewarda z uwagami przesłanymi do gabinetu tuieryj-

skiego, przeciwko projektowi werbowania w Egipcie oddziału wojsk do Meksyku, której istnieniu zaprzeczano.

Według *Italie*, rząd papieżki w przedmiocie przejścia części długu stolicy apostołskiej na Włochy, obstaje przy propozycjach niemożliwych do przyjęcia, tak, że nadzieja uregulowania tej sprawy, zupełnieby znikła. Tymczasem telegram z Marsylji donosi z Rzymu, że kardynał Antonelli przesłał nuncjuszom notę objaśniającą powody dla których stolica apostołska przyjęła propozycje francuzkie w przedmiocie długu papieżkiego. Trudno teraz rozstrzygnąć, która z tych wiadomości jest prawdziwszą.

Jak telegrafują z Kiel, holsztyński *Verordnungsblatt* zawiera obwieszczenie rządu krajowego w przedmiocie zamierzonego zebrania się w Altonie, 24-go stycznia, stowarzyszeń szlezwicko-holsztyńskich względem zwołania stanów. Rząd krajowy wynurza nadzieję, że agitacja co do zwołania zgromadzenia stanów zostanie zaniechana, ponieważ obok swej bezużyteczności, wywołałaby tylko nowe niebezpieczeństwa. Tymczasem listy z Wiednia, jak zapewnia *La France*, stwierdzają, że gabinet austriacki ciągle uważa zwołanie zgromadzenia narodowego księstw za kwestję czasu i że obstaje przy postanowieniu uregulowania ostatecznie losu księstw nadelbańskich odwołując się do ludności, zgodnie z zasadą broniąją przez Francję od chwili ukazania się tej kwestji.

Zwracamy uwagę czytelników na zamieszczone poniżej obie korespondencje z Paryża, oraz artykuł w kwestji języka panującego na Litwie.

* (Przedstawienie amatorskie) na korzyść towarzystwa dobroczynności, które wczoraj miało miejsce w sali tegoż towarzystwa i było powtórzeniem sobotniego przedstawienia, ściągnęło liczną publiczność, która z zadowoleniem wysłuchała tej śmiesznej komedji hr. A. Fredry i chętnie przyklaskiwała artystom, nagradzając ich trudy podjęte dla dobra cierpiącej ludzkości. V.

* (Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności) ma honor podać do wiadomości powszechnej, że na mocy pozwolenia rządu, dane będzie w d. 13 (25) stycznia r. b. (we czwartek) o godzinie 7-iej wieczorem, przedstawienie teatru amatorskiego w sali Teatru Rozmaitości, na którym odegrana zostanie komedja w 3-ach aktach oryginalnie przez Aleksandra hrabię Fredro, napisana p. t. *Gwaltu co się dzieje*, tudzież balet *Wesele w Ojcowie* przez artystów sceny warszawskiej wystawiony. Cena miejsc: łoża pierwszego piętra na 4 osoby rubli srebrem 5; łoża drugiego piętra na 4 osoby rs. 3; bilet do krzesła w 4-ch pierwszych rzędach rs. 1 kop. 50; bilet do krzesła w następnych rzędach rs. 1; bilet na parter kop. 60; bilet na galerję kop. 30; bilet na paradyz k. 15. Sprzedaż biletów odbywać się będzie w kancelarji warszawskiego towarzystwa dobroczynności dnia 12 (24) b. m. i r. (w środę), od godziny 10-iej z rana do 4-iej po południu; w dniu zaś reprezentacji, w kasie teatralnej w godzinach zwykłych.

* (Teatr krakowski i jego protektorowie). Dawniej już, przed kilku miesiącami, gdy polskie organa prasy galicyjskiej, śpiewały *unisono*, hymn na cześć rezurekcji sceny polskiej w Krakowie, a zaangażowanie b. dyrektora warszawskich teatrów, na kierownika teatru krakowskiego i udział w losach sceny tamtejszej pewnej liczby obywateli — uważały za nieochybną zapowiedź najwyższego rozkwitu sztuki dramatycznej w Krakowie — ośmieliliśmy się wątpić o urzeczywistnieniu tak świetnych przepowiedni; wtedy, organa galicyjskie i poznańskie, oburzone gwałtownie, miały się na nas, zarzucając rozmyślny zamiar zaskodzenia rozwojowi odradzającej się sceny krakowskiej, w samym zarodku. Od tego czasu milczeliśmy wytrwale czekając aż przyszłość rozstrzygnie, po czyjej stronie leżała słuszność. Nie długo czekaliśmy, niestety! Dzisiaj, już Atlas mający dźwignąć na swoich barkach upadły teatr krakowski, zrzekł się swego ciężaru. Protektorowie zwątpili nieco o skuteczności przedsięwziętych środków, a gazety... otworzyły szpalty na polemikę, w której interesowane strony, jedna na drugą, zrzucają odpowiedzialność za powtórny upadek, tak mozołnie podźwigniętego przedsięwzięcia. Mamy przed sobą trzy numera *Gazety Narodowej* 7, 10 i 11-ty,

gdzie w pierwszym, korespondent (P) zwała całą winę za niepowodzenie sceny krakowskiej na tak zwany przezeń areopag dyrekcji, czyli jaśnie mówiąc, na protektorów, którzy dali fundusze dla podniesienia teatru. Korespondent (P) powiada tam między innymi: „Imię zasłużonego w całym kraju dyrektora (Jasińskiego) dawało rękojmię, że scena nasza rozwine się po przeszłorocznym upadku i spowadzie. Tymczasem, widzimy same zawody.” Tu wylczywszy sztuki liche i niewłaściwe onych obsadzenie, rozpaczając, że przy takim kierunku cały repertuar teatru w balet się wreszcie zamieni, korespondent zakończy rzecz w ten sposób: „Zwracając się z upomniem do dyrekcji teatru — nie myślmy tu niepokoić p. Jasińskiego, bo zaczął dyrektor dał dowody szczerego usiłowania, rzetelnej pracy i umiejętnego kierownictwa sceną krakowską w kilku pierwszych miesiącach; mówimy tu o dyrekcji, która właściwie jest przedsiębiorcą teatru. Areopag przedsiębiorców, pomimo, że cały zarząd artystyczny oddał p. Jasińskiemu, powoli uszczuplał mu władzę, aż wreszcie, wyzuł zupełnie z zarządu. Z tego powodu tracimy p. Jasińskiego, który zapewne w tych dniach Kraków opuści (Już opuścił i jest w Warszawie. P. R.) a teatr zostanie teraz wydany błędemu kierownictwu areopagu i t. d.” Pomijając artykuł zamieszczony w 10 numerze, gdzie zresztą, zamiast polemiki mieści się rozbiór nowej, oryginalnej komedji Aleksandra Fredry (syna) w czterech aktach p. t. „Drzymka p. Prospera,” której sprawozdawca oddaje znakomite pochwały — spotykamy w następnym, 11-ym numerze tejże samej gazety, pod znakiem „krzyżka” artykuł „W sprawie dyrekcji teatru” gdzie już zupełnie inaczej przedstawione są powody powtórnego upadku sceny krakowskiej. Antagonista korespondenta (P), a wyraźny poplecznik areopagu dyrekcji powiada tam co następuje: „Korespondent (P) albo w chęci uratowania ustalonej sławy znakomitego artysty (Jasińskiego) albo może w przekonaniu, że ta znakomitość do upadku sceny przyczynić się nie może, stanął w jej obronie. Jeżeli tak zwany przez korespondenta areopag przedsiębiorców teatru krakowskiego, sprowadził p. Jasińskiego i sownie go wynagradzając, powierzył mu artystyczne kierownictwo, toć przecie nie dla tego, aby mu w kilku miesiącach w tem kierownictwie przeszkadzać i władzę jego uszczuplać, gdyby ono było istotnie umiejętnem i odpowiedniem wymaganiom sceny narodowej w Krakowie, a tem samem dla publiczności i przedsiębiorców korzystnym. Czemu karmił publiczność krakowską w początkach samych, gdy władza jego (zapewne i według przypuszczeń korespondenta) nie była jeszcze bynajmniej uszczuploną? jeżeli nie farmami własnego przykładu, ciągle powtarzanymi, samymi komedyjkami, wodewilami, wyjąwszy dwóch sztuk odegranych w czasach późniejszych, w czasach już ograniczenia władzy dyrektorskiej? Nie chcemy rozstrzygać czy p. Jasiński nie umiał czy nie chciał sumiennie i odpowiednio wymaganiom sceny ojczystej kierować, przypuszczamy jednak, że p. J. będąc przez lat tyle dyrektorem sceny warszawskiej, gdzie prócz baletu i opery, same tylko lekkie sztuczki przedstawiać pozwalają (gdzie jednak za pozwoleniem *Gazety Narodowej* grywano wiele arcydzieł dramatycznych a z oryginalnych pisarzy grywają ciągle Fredrę, Korzeniowskiego i innych, których lekkimi autorami nazwać się nie godzi *P. R.*) tak się wzył w zwyczaj warszawskie, że w Krakowie z przyzwyczajenia tego otrzęsł się nie mógł i t. d.” Autor „krzyżka” zakończy swoją przeciw Jasińskiemu wyprawę, oświadczeniem, że teatr krakowski na odjeździe jego bynajmniej nie straci, owszem zyska (?) i zawczasu już zapowiada jakiś szereg arcydzieł (w jego zapewne guście). Na te wszystkie kłótnie i swary, *Czas* krakowski, odpowiada artykułem, jednego z abonentów teatru (więc anonim), w którym stara się znowu o to, ażeby i wilk był syty i owce całe... gdzie jednakże widocznie przeważa chęć potępienia Jasińskiego. W obec tych wszystkich szumów powstałych z niechęci i koteryjnych swarów, wyprowadzamy wniosek, że teatr krakowski, jak to wcześniej przewidywaliśmy, pomimo tryumfalnego okrzyku gazet galicyjskich, nie prędko jeszcze potrafi zorganizować się porządnie i że nie posiada dostatecznych środków do utrwalenia swojej egzystencji. — Zresztą, trudno a nawet i niepodobna wymagać, ażeby w mieście liczącym trzydzieści kilka tysięcy ludności, z której większą połowę składają obce żywioły, a w mniejszej przeważną ilość zajmuje ubóstwo i gdzie w ogóle, dotkliwy brak pieniędzy ucuwać się daje — ażeby tedy w takim mieście można było liczyć na stałe powodzenie teatru, chociażby i dobrze zorganizowanego nawet. Biorąc na uwagę te wszystkie powody, uważamy się mniemając, że tak srodcze krytykowany repertuar sceny warszawskiej, przy istotnym nawet niedostatku serjo dramatycznych utworów, które chwilowo ustąpiły ze sceny tutejszej, ażeby

wkrótce już może, rozkwitnąć na scenie trzeciego teatru, o którego założeniu na serjo tu myślą — więcej dziś jeszcze ma prawa do zasługi i do sympatji publicznej, niż swarliwa i niedojrzała w organizacji swojej scena krakowska, której wszelako życzymy pomyślności zupełnej.

* (Fabryka pp. Malcza i Norblina). Blizkie, a niekiedy nierozdzielne powinowactwo w produkcjach bądź szczer-srebrnych, bądź srebrem sztucznie powiekanych, posiłkujących się bardzo często jednemi machinowemi przyrządami i temż samemi technicznymi środkami, podało trafną myśl, znany w świecie fabrycznym firmem: p. Malcza, jako złotnika i p. Norblina, jako plakiętnika, połączonych z sobą rodzinnymi więziami, zjednoczenia swych fabryk w jednym terytorjum na posesji N. 933 przy ulicy Chłodnej, własnością p. Norblina będącej, gdzie od roku 1844 prowadzoną jest głośna na polu przemysłowem fabryka wyrobów srebrem platerowanych, oraz galwanicznie srebrzonych. Zatrudnia ona przeszło 120 pracowników, po większej części wykształconych u siebie krajowców; wszelkie ulepszenia w tokarniach, cheblarniach, wiertarniach, balansierach i t. p. zdobyte na polu doświadczenia w zagranicznych zakładach, znalazły tu trafne zastosowanie, oszczędzając pracę i materiał, oraz ułatwiając w interesie konsumentów znaczne obniżenie ceny wyrobów. Stwierdził obok tego było p. Norblina, aby niektóre maszyny wedle sprowadzonych modeli w tutejszych krajowych zakładach wyrobione zostały; jakoż walce i prasy dostarczone przez fabrykę rządową machin na Solcu, dzielnością swą usługi i uproszczonej konstrukcją, pod niektórymi względami przewyższyły o wiele zagraniczne przyrządy. Nowa maszyna do wyrabiania sztucówczyli łyżek i widełców z nowotnego srebra, z ulepszonym systemem młotów odskokowych, sprowadzona z Berlina, zdolna jest dziennie 70 tuzinów wyrobić. Wszystkie mechaniczne przyrządy utrzymuje w ruchu maszyna parowa Coquerilla o sile 12 koni z leżącymi cylindrami, jak w lokomotywach, który to system okazał się najpraktyczniejszy.

Galwanizarnia mieszcząca w sobie kilka skrzyń gutaperchowych i kamiennych z rozcżynami srebra oraz jedną z rozcżynami złota, do galwanizowania wyrobów z miedzi lub z nowotnego srebra, prowadzona tu jest z przykładną sumiennnością, przy ścisłym kontrolowaniu wagi, nadanej z drogich kruszców, powłoki.

Modelarnia obfituje w bogaty zapas różnorodnych modeli, zarówno do wspaniałych ozdób i ornamentów, jak również sprzętów do zwyczajnego użytku. Dwie studnie zapewniają dostateczny zapas wody; 120 płomieni gazu oświetla cały zakład; zegar na podwórzu z cyferblatem wieżowym, jest miarą godzin pracy.

Oprócz głównego magazynu w Warszawie na Krakowskiem-Przedmieściu wprost resursy obywatelskiej, fabryka posiada swe składy w miastach gubernialnych i niektórych powiatowych.

Na większych jarmarkach w miastach cesarstwa wyroby tej fabryki bywają szybko rozkupowane; wiele z nich przez Odagę odchodzi do Konstantynopola.

Rząd krajowy oceniając użyteczność fabryki tu pobieżnie opisanej, po wystawie z roku 1841 zaszczycił ją srebrnym medalem.

Fabryka wyrobów szczer-srebrnych p. Karola Malcza, od lat blisko 40-u istniejąca, od lat dwóch z fabryką p. Norblina połączona, nie obawiająca się ani zagranicznego, ani tutejszego współzawodnictwa, estetycznością kształtów wszelkich swoich wyrobów, fantazją rysunku, artystycznym cyzelowaniem i pełnym wyższego smaku grawirunkiem, stała u nas i zawsze stać będzie na szczycie złotniczego przemysłu, a obok nagród w listach pochwałnych oraz medalach za wystawę petersburską, moskiewską i warszawską od rządu otrzymanych, cieszy się najwyższą, w publicznym uznaniu i w powszechnej ufności, nagrodą. Zatrudnia ona 36-u pracowników wewnątrz swego zakładu i kilku po za jego obrębem; roczna konsumpcja srebra dochodzi do 3,000 funtów, przedstawiających wartość w wyrobie na rs. 75,000; złota zaś dukatów 60.

Laboratorjum galwano-plastyczne, jedyne tu w kraju, ważne i nieocenione niesie usługi, dając możliwość tworzenia figur i płaskorzeźb z najsubtelniejszych wzorów, bez czego wyrób, gdyby ręką artysty miał być produkowanym, niesłychanie droższym i nie dostępnym w cenie być by musiał. Galwano-plastyka załatwia samodzielnie, nie potrzebując artystycznej ręki, odtworzenie produkcji, w dowolnej ilości egzemplarzy dzieł sztuki raz zmodelowanej.

Nie bez interesu będzie dla czytelników naszych nawiasowa wzmianka, że odpadki od zdartych szczo-

tek szlifirskich, czyli poszarpanej szczeciny i wojłkowej miazgi, zanieczyszczające na pozór zakład, starannie są tu przechowywane, i w ciągu roku po spaleniu wydają do czterdziestu do pięćdziesięciu funtów czystego srebra 16-tej próby; że tak zwane „krece”, czyli wymiatane z warsztatu śmiecie, w których naturalnie znajdują się szczątki srebrnych opiłków i drobne okruchy, mają rocznie wartości około rs. 200, a za podartą i zniszczoną bluzę oraz zużyty fartuch robotnika zajmującego się szlifowaniem, chętnie smelarze płacą po kilkanaście rubli.

Na czele fabryki wyrobów platerowanych stoi p. Ludwik Norblin (syn), zaś złotniczy zakład prowadzi p. Teodor Werner, siostrzeniec p. Malcza, obaj ludzie młodzi, wtajemniczeni w swój fach i zamiłowani w prowadzeniu swoim.

Kr.

* (Tydzień giełdowy). W tygodniu ubiegłym waluta nasza na giełdzie berlińskiej nieznanym tylko fluktuacjom ulegała, jednakże kurs jej mimoto w końcu wykazuje obniżenie o $\frac{1}{8}$ %; na giełdach zaś Petersburga, Rygi i Odagi kursa renes zagranicznych dalej się podwyższyły, a nadto same remesy stały się rzadsze dla nas, gdyż droższą swą operacją tutejszym nie odpowiadają. W takich okolicznościach kursa na giełdzie naszej nie mogły się obniżyć, przeciwnie podwyższenie ich leży w koniecznym następstwie stagnacji interesów handlowych, mianowicie wywozowych, dla których pora zimowa zawsze jest przeszkodą. Brakowi zaś gotówki ciągle nas trapiącemu, oraz codziennie objawiającym się trasowaniem własnym na Berlin, Gdańsk i inne miasta pruskie, zawdzięczamy jedynie, że kursa niektórych tylko dewiz zagranicznych się podwyższyły. Tym sposobem kurs weksli pruskich pozostał na tej samej wysokości co w tygodniu poprzednim, weksli londyńskich podniósł się o $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$ %; hamburskich o $\frac{1}{12}$ %, paryskich o $\frac{1}{6}$ %; tylko kurs weksli wiedeńskich mimo wyższych w Berlinie o $\frac{1}{2}$ % notowań, został u nas bez zmiany, równie jak kursa weksli na Moskwę i Petersburg. Transakcje wekslowe na początku tygodnia więcej ożywione, dni następnych miały prawie codziennie, tak, iż ogólna suma obrotów tygodniowych, średnich nawet rozmiarów nie dosięgnęła. Ruch w miejscowym handlu drobnym prawie żaden; nie mieliśmy też napływu kupców ani z prowincji królestwa, ani z sąsiednich gubernij cesarstwa, których przybycie większe zwykle ożywia obrót handlowy, nadaje, przy takiej stagnacji gotówka do miasta naszego nie przybywa, a brak targów większych nie dozwala kupcom naszym nabywać weksli, których wprawdzie potrzebują, ale których przy ścisłym ogólnym kredycie, dziś dawniejszym trybem nabywać nie mogą. Trudne te okoliczności w tym tygodniu spowodowały nowe upadłości kilku kupców pomniejszych naszego miasta, mnożąc tem samem obawę ogólną a narażając niejednego na straty nieprzewidziane. Stan nasz handlowy w obec kryzysów ostatnich dwóch lat, zagranicznym handlem tak silnie potrzęsanych, a tak liczne tam upadki firm wielkich i możnych spowodujących, trzyma się dość silnie; jednakże skutki tak uciążliwego i długotrwałego braku gotówki teraz poniekąd i u nas się czuć dają, zabierając tych, którzy albo niedość ogładnie sobie postępowali, albo interesa swe nad miarę rzeczywistych zasobów własnych rozszerzali. Ruch w papierach publicznych i innych wartościach procentujących z tych samych przyczyn w tygodniu upłynionym nie mógł być znaczny. Listy zastawne i obliżi skarbu mało były poszukiwane, kurs ich też bardzo mały lub żadnej nie uległ zmianie w porównaniu z kursem tygodnia poprzedniego. Pięć procentowych biletów banku cesarstwa nie kupowano wcale. Cztery procentowych metalików w bardzo małych ilościach. Premiowej pożyczki w pierwszych dniach tygodnia, dla odżywającego się w Petersburgu ciągnięcia premii i braku wykazu szczegółowego numerów wyciągniętych, nie kupowano; dopiero od środy, kiedy numera głównych wygranych znane już były, kupowano pożyczkę na dostawę późniejszą po $111\frac{1}{4}$, $111\frac{1}{2}$ do $111\frac{3}{4}$ %; w sobotę jednakże chęć kupna się zmniejszyła. Z akcji dróg żelaznych: rosyjskie i warszawsko-wiedeńskie wcale nie były ofiarowane, chociaż były poszukiwane; kupowano zaś bydgoskie po coraz obniżającym się kursie. Terespolskie akcje przeciwnie poszukiwano po kursach wzrastających, sprzedających jednakże było mało. Fabryczno-lódzkich akcji kupiono kilka sum. Listów likwidacyjnych w tym tygodniu zjawilo się na giełdzie kilka sum pomniejszych, które nabyto po kursie 80; za większe sumy żądano 81 %.

* (Wypadki). W dniu wczorajszym Ksawera Łobarzewska żona fabrykanta instrumentów muzycznych, nagle życie zakończyła. — W tymże dniu Juljanna Filantowa żona dymisjonowanego żołnierza, będąc użyta do roboty w fabryce skór egzystującej pod N. 2310 lit. c, przy maszynie parowej, przez nieostrożność pochwyconą została za rękę lewą, która jej złamaną została.

